

OKTATÁSinFORMATIKAI MÓDSZEREK – TANÍTÁS ÉS TANULÁS AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMBAN

LENCSE MÁTÉ

az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karának
mb. tanársegédje
matelencse@gmail.com

Első lapozgatásra tanulmánykötetnek tűnik, de a műfaj meghatározása mégsem ilyen egyszerű. Azért sem, mert szándékaiban módszertani könyvnek érezhetjük – de semmiképpen sem kézikönyvnek. Alaptétele a gyorsan változó világ, kontextusa az információs társadalom. Ez az, ami összefogja a szövegeket, melyek egymáshoz hasonlóan épülnek fel, mondhatni klasszikusan: egy kis elméleti háttér, a téma értelmezése, elemzése és konkrét példák, ajánlások. Éppen e hasonlóságból következik, hogy sok helyen redundáns, ami olyankor elég zavaró, ha az ember egyben, összefüggő könyvként olvassa. Persze van ennek jó oldala is, mert így az egyes írássok önmagukban is teljes egészként állnak. Igen, bizonytalanság érződik ki ezekből a sorokból, ami esetlegesen a szerkesztői hiányosságokból adódhat – a könyvnek nincs megjelölt szerkesztője –, ennek azonban kissé ellentmond, hogy a szerzők végig hivatkoznak egymásra, így fűzve szorosabbra az összekapcsolódást. Összességében tehát egy nehezen behatárolható könyvről van szó, ami persze nem egyértelműen probléma, a kérdés inkább az, hogy eléri-e feltételezett célját, az olvasók tudják-e arra használni, amire kell.

A szerzői névsor: *Ollé János, Papp-Danka Adrienn, Lévai Dóra, Tóth-Mózer Szilvia, Virányi Anita*. Semmiképpen sem mondhatjuk, hogy a könyv létrejötte miatt összerántott szakértői gárdáról van szó, más a logika. A sok együttgondolkodás, a közös munkák, projektek indukálták a könyv megszületését. A téma, a probléma közös, a részterületek feldolgozása viszont specifikáltabb, éppen ezért a sok szerző; a minél szélesebb lefedettségért, hogy mi, olvasók, a lehető legjobban értsük a kérdéseket, és a lehető legközelebb kerüljünk a válaszokhoz, melyek nélkül saját pedagógiai gyakorlatunk (lassan) mit sem ér.

Az első tanulmány a pedagógiai kultúráról szól az információs társadalom kerekein belül, és mint ilyen az egész kötet kontextusát építi. A kiindulópont az információs társadalom megjelenése, a technika hihetetlen gyorsaságú változása, melyekre az iskolának reagálnia kell. Az iskolának, melyhez kapcsolódóan a szereplők (gyerekek, szülő, pedagógus) és az egész társadalom más és más módon közelíthet, más és más elvárásaik jelenhetnek meg. Kulcskérdés például a nemzedékek közötti szakadék, mely esetünkben a digitális bennszülött vs. digitális bevándorló különböző-

ségben ragadható meg legjobban. Az útkeresések és bizonytalanságok ellenére is jogosnak érezzük a fejezetet lezáró Z. Karvalics László idézetet, melyben az információs társadalom legrosszabb iskoláját is jobbnak tartja az ipari korszak legjobb iskolájánál.

Ezután a digitális bennszülöttekhez, vagyis a gyerekekhez kerülhetünk közelebb. Jellemzőik – ingerfalók, gyors információszerzés, türelmetlenség, sokcsatornás figyelem stb. – megismerése elengedhetetlen a jelenkor eredményes pedagógiájához, elég csak arra gondolnunk, hogy mekkora különbség lehet az iskolai gyakorlatban megjelenő értékelési kultúra, és a digitális világban jelenlévő folyamatos, azonnali visszajelzések rendszere között. Ahogy a könyvben található összes tanulmányban, itt is hangsúlyos elem a tévhitek lerombolása, a legfontosabb problémák felvázolása. Mindkét szempont lényeges, hiszen csak így tisztázhatjuk, csak így érthetjük meg a lehető legteljesebben a területet.

A harmadik tanulmány a tanulással és a tanulásmódszertannal foglalkozik és itt jelennek meg leginkább redundáns elemek, hiszen az előző, gyermekképet vizsgáló fejezethez nagyon szorosan kapcsolódik. Ennek az írásnak – saját bevallása szerint is – inkább a gyakorlatiasság az előnye. Az elmélet vázlatos, nem is biztos, hogy a legfrissebb eredményekre épít, ugyanakkor egy új kontextust próbál értelmezni és példákat mutatni. Ilyen egy digitális tolltartó (online dokumentumok, wiki, blog stb.) készletének leírása, ami a szépszámú linkajánlással különösen jól hasznosítható.

A pedagógusszerep és kompetenciáik végiggondolása megkerülhetetlen a témával kapcsolatban, hiszen a gyerekekkel szemben itt jellemzően még digitális bevándorlókról beszélhetünk nagyobb számban, akiknek éppen ezért nincs is egyszerű feladatuk. A pedagógus egyszerű és elsődleges információátadó szerepe régen meghaladott dolog a pedagógiai szakirodalomban, mégis újra és újra foglalkozni kell vele, ami mutatja az elszakadás nehézségét. Az információs társadalomban való működésünkhöz elengedhetetlen a feladataink és lehetőségeink megértése és végiggondolása, amihez itt nagy segítséget kapunk, például olyan problémakörökhöz is, hogy mit is kezdhünk az osztálytermen kívüli kapcsolatokkal, melyeket a közösségi hálózatok megsokszoroznak.

Az oktatási módszerek és a tanulásszervezés feldolgozása a Nagy Sándor – Falus Iván-féle didaktikai modell keretében történik, értelmezve természetesen az információs társadalom sajátosságaira. Ez egyaránt igaz a szervezési módokra és a módszerekre is, utóbbiaknál pedig igen széles skálán kapunk eszközajánlásokat is. A szervezési módok között találhatunk egy új, specifikusan ehhez a területhez kapcsolódó verziót, ami a hálózati munka. Külön kiemelendő, hogy ez a tanulmány saját, igen szemléletes ábrákkal dolgozik, amik nagy segítséget nyújtanak az olvasónak.

Az utolsó tanulmány tovább specializálja a kérdést és a sajátos nevelési igényű tanulók tanulástámogatásának jellemzőivel ismerkedhetünk meg. Természetesen mindössze arra van lehetőség, hogy a felszínt kicsit megpiszkáljuk, de attitűdformá-

lásban, gondolkodásalakításban – a gyakorlati tippek mellett – nagyon fontos szerepe van, különösen akkor, ha komolyan gondoljuk az integrált oktatást.

A kötet végéről kicsit hiányzik valamiféle lezárás, bár talán úgylis felfoghatjuk mindezt, hogy a terület gyors változáshoz igazodva nyitva maradt a könyv kiegészítésének, továbbírásának lehetősége.

A könyv, mint könyv, egyébként remek munka – az Eötvös Kiadót lehet dicsérni a kivitelezés miatt. Az írások nyugodtan olvashatóak, nem zavarnak helyesírási hibák, nincsenek elütések, se tördelési gondok. A szövegek átláthatóak, szépen strukturáltak, és a táblázatok, ábrák és képek is korrektek, el tudják látni funkciójukat. Nyilván a témából kifolyólag is felmerül, hogy miért nem jelent meg e-könyvként, de más szempontok miatt is indokolt lenne, hiszen rengeteg linket, webes hivatkozást tartalmaz, ami digitális formából könnyebben elérhető lenne. Persze ez a jövőben még megvalósulhat.

Zárásként idézzünk a könyv hátoldaláról: „túl azon, hogy hasznos útmutatóul szolgál a korszerű oktatásinformatikai módszerek felettébb színes és gazdag világában való eligazodáshoz, arra is választ adhat, hogy miképpen formálja át a tanulásról és a tanításról alkotott képünket és gyakorlatunkat az információs társadalom kultúrája és technikai környezete.” Tekintsük ezt célmeghatározásnak, és erősítsük meg az olvasót abban, hogy a könyv erre valóban alkalmas. És gyorsan fordítsuk át ajánlásba is, hiszen aki szeretne eligazodni ebben a világban és válaszokat kapni, annak érdemes kézbe vennie és használnia ezt a kötetet.

|| Ollé János – Papp-Danka Adrienn – Lévai Dóra – Tóth-Mózer Szilvia – Virányi Anita (2013): Oktatásinformatikai módszerek – Tanítás és tanulás az információs társadalomban. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 150 oldal